

INTERVIEW GGZ-directeur helpt Oekraïne bij ommezwaai

'Sovjetgestichten' maken plaats voor zorgteams

Helpen om de geestelijke gezondheidszorg in het door de oorlog met Rusland geteisterde Oekraïne te hervormen. Dat is de missie van René Keet (64), directeur van de FIT-academy bij GGZ Noord-Holland-Noord.

Martijn Gijsbertsen
m.gijsbertsen@mediahuis.nl

Alkmaar ■ Keet is deze week panellid, een van de sprekers en workshopleider tijdens het driedaagse Mental Health Forum in Kiev. Dit op initiatief van de WHO, de Wereldgezondheidsorganisatie van de VN (Verenigde Naties).

Presidentsvrouw

Aan het congres nemen 350 experts op locatie deel, bovendien zijn er tweeduizend online volgers. De Oekraïense presidentsvrouw Olena Zelenska, groot voorvechter van de hervormingen, verricht vandaag de officiële opening.

„Of ik haar ontmoet en de hand mag schudden? Dat is hoogst onzeker”, vertelt Keet vanuit Chisinau in Moldavië. Hij verblijft daar in afwachting van vervoer met een VN-bus, de grens over richting de hoofdstad van Oekraïne. „Hoe dichtbij ik bij mevrouw Zelenska mag komen, weet ik niet. Dat hangt van de beveiliging en maatregelen om haar heen af.” Keet, werkzaam in Alkmaar en Heiloo, woonachtig in Overveen, dankt de uitnodiging aan de 'boven-gemiddeld actieve rol' die GGZ Noord-Holland-Noord speelt om kennis en praktijkervaring internationaal te delen.

Koploper

„In die uitwisseling zijn we echt koploper”, aldus de directeur van de FIT-academy: de leerorganisatie voor nieuwe en huidige medewerkers, waarbij de letters FIT staan voor flexibel, innovatief en topambulant.

Bovendien is hij voorzitter van EUCOMS, het Europese netwerk van GGZ-instellingen. „Daar ben ik zeven jaar geleden oprichter van geweest. Er bestonden al internationale platforms voor wetenschappers, patiënten en hun familie, niet voor de mensen die het echte werk doen. Die lacune stelde ik vast. Terwijl wij heel veel expertise hebben en kunnen ophalen, die niet in de boeken te vinden is en je alleen op de werkvloer tegenkomt.”

Het netwerk, met leden van Noorwegen tot Portugal en van Ierland tot Oekraïne, komt twee keer per jaar fysiek ergens in Europa bijeen en houdt vier keer per jaar een webinar (online bijeenkomst).

„De contacten zijn constructief en bijzonder waardevol. Door bij elkaar in de keuken te kijken, zaken

Een patiënt in haar kamer in een psychiatrisch hospitaal in de Oekraïense stad Kramatorsk.

FOTO ANP / ASSOCIATED PRESS

GGZ-directeur René Keet.

ARCHIEFFOTO ERNA FAUST

over hoe psychiatrie het beste een plek in de maatschappij kan krijgen uit te wisselen, leer je telkens bij.”

Kennisoverdracht en hoe een nieuw systeem voor geestelijke gezondheid op poten te zetten zijn in Oekraïne ook de belangrijkste bespreekpunten. „In dat land hebben ze nu enkele hele grote psychiatrische ziekenhuizen, waar soms wel duizenden patiënten per ziekenhuis verblijven. Daarnaast hebben ze nog internaten, plekken waar mensen met een ernstige verstandelijke beperking en psychiatriepatiënten eigenlijk worden opgeborgen.”

Oekraïne wil de klassieke 'gestichten' uit het Sovjettijdperk ontmantelen en bouwen aan een nieuwe praktijk voor het omgaan met mentale gezondheid, gebaseerd op mensenrechten.

„Het gaat dan om het opzetten

„**Patiënten hebben ook krachten, niet alleen klachten. Als je dat vertelt, kijken ze je soms aan alsof je sprookjes verkoopt**”

van GGZ-teams in wijken, beschermde woonvormen en dagbehandelcentra in de buurt met inzet van ervaringsdeskundigen en familieleden”, licht Keet toe.

Energie

„Die beweging was al voor de oorlog met Rusland ingezet. Ze hebben besloten door te gaan, hoewel er een oorlog met verwoestende impact woedt. Daar ben ik het meest van onder de indruk. In zo'n situatie kun je ook zeggen: we hebben andere prioriteiten. In Oekraïne steken ze er juist extra energie in. Ze wachten niet tot de oorlog voorbij is, willen hervormingen doorzetten. Dat de oorlog gevolgen heeft voor het welzijn van inwoners speelt daarin waarschijnlijk een rol.”

Volgens de Noord-Hollander vervult Zelenska een cruciale rol. Zij heeft alle ministeries, maar ook we-

tenschappers, non-gouvernementele organisaties, zorgpartners en bedrijfsleven opgeroepen hun handen hiervoor uit de mouwen te steken en hun krachten te verenigen.

Sterren staan goed

„Dat zal gerust op weerstand stuiten, want veranderen is nooit gemakkelijk. Maar de politieke sterren om het sociale en medische meer aan elkaar te verbinden, staan goed.”

Keet laat doorschemeren dat er tal van financieringsbronnen en Europese subsidiemogelijkheden bestaan om Oekraïne in dat streven bij te staan. „De omslag die ze willen maken, van klassieke instituutpsychiatrie naar meer sociale zorg heeft Moldavië de afgelopen tien jaar onder onze begeleiding ook doorgevoerd. Daar werken ze nu zelfs met teams van psychologen, psychiaters, verpleegkundigen, maatschappelijk werkers en liefst nog ervaringsdeskundigen om patiënten heen.”

De FIT-academy van GGZ Noord-Holland-Noord beschikt over een team van vijftien medewerkers, die internationaal als trainers kunnen worden ingezet om zorgverleners in het buitenland allerlei vaardigheden voor die 'nieuwe praktijk' bij te brengen. Daarnaast zijn er nog tientallen andere zorgprofessionals die dat doen.

„Deels gebeurt dat op locatie, vooraf kun je ook een heleboel online doen. Het aardige is: wij helpen ze, maar soms komen ze andersom ook bij ons langs om een kijkje te nemen hoe wij het doen. En ook daar leren wij weer van door de vragen die zij stellen.”

De keuze om via Moldavië naar Oekraïne af te reizen, is voor de GGZ-directeur meteen een mooie

Luchtalarm

René Keet maakt zich weinig zorgen of het tijdens het forum in Kiev wel veilig is. „Wat ik begrijp, is dat het luchtalarm er wel met enige regelmaat afgaat. Dan moet je luisteren en heel gauw naar een schuilplaats. In het hotel waar ik verblijf en in de buurt van waar het congres is, zijn schuilplaatsen. Die garantie heb ik gekregen. Nee, ik hoop niet dat we daar gebruik van hoeven te maken. Als dat toch zo is, dan moet het maar.”

gelegenheid om daar werkbezoeken af te leggen. „Patiënten hebben ook krachten, niet alleen klachten. Als je dat vertelt, kijken ze je soms aan alsof je sprookjes verkoopt. Maar door een patiënt positief te benaderen, te vragen en benadrukken waarin ze goed zijn, zet je ze in hun kracht en brengt ze eerder vooruit in hun herstel.”

Schilderen

Hij haalt het voorbeeld aan van een Moldaviër, die vroeger alleen maar op bed lag en aan het schreeuwen was. „In de nieuwe aanpak heeft hij ontdekt dat hij goed kan schilderen en wordt gewaardeerd. Dat helpt hem op de weg terug. Wat het project in Moldavië extra bijzonder maakt, is dat het volledig is gefinancierd door Zwitserland. Europese ontwikkelingshulp in optima forma.”